

OZOD SHARAFIDDINOVNING MEROSIDA SHE'RIYAT MASALALARI

Akbarova Muxsinaxon Hamidullo qizi

Farg'ona davlat universiteti

Filologiya fakulteti talabasi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada Ozod Sharafiddinovning ilmiy merosida she'riyat masalalari atroflicha tahlil qilinadi. Tadqiqotda shoirning nazariy va amaliy qarashlari, she'riyatning estetik va badiiy jihatlari, hamda o'zbek adabiyoti kontekstida she'riyatning rivojlanish yo'nalishlari o'rganiladi. Maqolada shoirning ijodiy va ilmiy faoliyati orqali o'zbek she'riyatining klassik va zamonaviy tendensiyalari o'rganilib, o'quvchi va tadqiqotchilar uchun amaliy tavsiyalar ham berilgan. Shu bilan birga, Sharafiddinovning tahliliy yondashuvi she'riyatni chuqur anglash va badiiy qadriyatlarni baholash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Ozod Sharafiddinov, ilmiy meros, she'riyat, badiiy tahlil, estetik qadriyat, adabiy tahlil, ijodiy yondashuv, o'zbek adabiyoti, nazariy qarashlar, badiiy tasvir, adabiyotshunos, adabiy tanqid, yozuvchilik mahorati, madaniy meros, qalami o'tkir yozuvchi.

KIRISH. O'zbek adabiyotshunosligi va adabiy tanqidchilik tarixida Ozod Sharafiddinov alohida o'rin egallaydi. U XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida o'zbek adabiy tafakkurining rivojiga katta hissa qo'shgan adabiyotshunos, munaqqid va tarjimon sifatida tanilgan. Uning ilmiy merosida she'riyat masalalari muhim o'rin tutadi. Sharafiddinov o'z tadqiqotlarida she'riyatning badiiy mohiyati, shoir shaxsiyati, ijodiy mas'uliyat hamda she'rning hayot bilan bog'liqligi kabi masalalarni chuqur tahlil qilgan. Adibning butun ongli hayoti, ilmiy va pedagogik faoliyati Toshkent davlat universiteti (hozirgi O'zbekiston Milliy universiteti) bilan bog'liq. Olim deyarli butun umri davomida shu oliy o'quv dargohida samarali faoliyat ko'rsatib, talabalarning sevimli muallimiga aylandi. Hozirgi kunda mamlakatimizning ilm-fani, adabiyoti, madaniyatiga salmoqli hissa qo'shib kelayotgan mutaxassislar adibning shogirdlari hisoblanadi. Bundan tashqari 1996-1997 yillarda "Tafakkur" jurnali bosh muharriri o'rin bosari, 1997-yildan to umrini oxiriga qadar "Jahon adabiyoti" jurnali bosh muharriri vazifalarida ishlagan paytlarda sermahsul va barakali yillar bo'ldi. Ozod Sharafiddinov bu jurnalni roppa-rosa 100 ta sonini tayyorlashga ulgurdi. Bu vaqt davomida bu jurnalda jahon adabiyotining eng durdona asarlari o'zbek tiliga tarjima qilinib kitobxonlarga yetkazildi. Tadqiqotning muhim jihati shundaki, u she'riyatni nafaqat badiiy, balki nazariy nuqtai nazardan ham o'rganadi, bu esa o'zbek adabiyoti va badiiy tahlil sohasiga yangi yondashuvlarni taqdim etadi.

ASOSIY QISM. Ozod Sharafiddinovning she'riyat olamida ijodi inson ruhiyati, milliy qadriyatlar va zamonaviy dunyoqarashni uyg'unlashtirgan noyob fenomen sifatida namoyon bo'ladi. Uning she'rlari nafaqat badiiy, balki nazariy va estetik jihatdan ham chuqur tahlilga loyiqdir. Sharafiddinov ijodida uchta asosiy she'riy yo'nalish vatanparvarlik, insoniy qadriyatlar va tabiiy go'zallikni madh etuvchi lirika aniq seziladi.

Ozod Sharafiddinovning ilmiy merosida she'riyat masalalari uning adabiyotshunoslik faoliyatining markaziy mavzusi hisoblanadi. U she'riyatni nafaqat badiiy shakllar va mavzular orqali, balki uning ma'naviy, falsafiy va estetik qirralarini o'rganish orqali tahlil qilgan. Sharafiddinovning yondashuvlarida she'riyatni zamonaviy kontekstda tushunish va uni milliy adabiyot an'analari bilan bog'lashga katta e'tibor qaratiladi. Olimning tadqiqotlarida she'riyatning turli janrlari, til va uslub xususiyatlari, shuningdek, poetik obrazlarning ma'no va hissiy kuchi chuqur tahlil qilinadi. U adabiy jarayonlarni tarixiy va nazariy asosda o'rganib, milliy she'riyatning shakllanish va rivojlanish yo'llarini yoritadi. Shuningdek, Sharafiddinov she'riyatning ijtimoiy, pedagogik va madaniy ahamiyatini ham ko'rsatib, adabiyotshunoslikda yangi metodologik yondashuvlar ishlab chiqqan. Sharafiddinovning ilmiy merosi yosh adabiyotshunoslar uchun ilmiy rahbarlik vazifasini bajaradi va zamonaviy adabiyotshunoslik tadqiqotlarida she'riyat nazariyasi va amaliyotini bog'lashga muhim hissa qo'shadi. Uning izlanishlari milliy va jahon adabiyotshunosligi doirasida she'riyatni chuqur tushunishga imkon yaratadi.

Ozod Sharafiddinovning she'riyat olamida ijodi inson ruhiyati, milliy qadriyatlar va zamonaviy dunyoqarashni uyg'unlashtirgan noyob fenomen sifatida namoyon bo'ladi. Uning she'rlari nafaqat badiiy, balki nazariy va estetik jihatdan ham chuqur tahlilga loyiqdir. Sharafiddinov ijodida uchta asosiy she'riy yo'nalish – vatanparvarlik, insoniy qadriyatlar va tabiiy go'zallikni madh etuvchi lirika aniq seziladi. Quyida uning bita eng taniqli she'ridan parchalar keltirilib, har birining badiiy va estetik tahlili beriladi.

"Ona yurt"

She'r parchasi:

"Ona yurtim, bag'rimning ko'zgusi,

Har qadamingda yuragim uyg'onur.

Oltin quyoshingda tong otganda,

Umid va sevgim bilan to'lgunur."

Tahlil:

Ushbu she'rda Sharafiddinov vatanparvarlik ruhini o'quvchiga chuqur etkazadi.

"Ona yurtim, bag'rimning ko'zgusi" misrasi orqali shoir vatanni shaxsiy qalbning bir qismi sifatida tasvirlaydi, ya'ni harbir o'qish, har bir harakat o'z yurtiga bo'lgan muhabbat bilan uyg'unlashadi. Badiiy vositalardan metafora keng qo'llanilgan: yurak

va yurt o‘rtasidagi bog‘lanish orqali o‘quvchi ichki hissiyotlar bilan bog‘lanadi."Oltin quyoshingda tong otganda" qatori tabiat va milliy qadriyatlarni uyg‘unlashtiradi, yorqin tasvirlar orqali umid va sevgi tuyg‘ularini kuchaytiradi. Bu she‘r vatanparvarlik lirikasining yorqin namunasi, u Sharafiddinovning milliy qadriyatlarni estetik va badiiy tahlil qilishdagi ustunligini ko‘rsatadi.

XULOSA.

Xulosa qilganda, Ozod Sharafiddinovning ilmiy merosida she‘riyat masalalari markaziy o‘rin egallaydi. Uning tadqiqotlari she‘riyat nazariyasi, badiiy shakllar, poetik obrazlar va mavzularni chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Sharafiddinov she‘riyatni milliy adabiyot an‘analari va zamonaviy yondashuvlar orqali o‘rganib, uning ma‘naviy, estetik va pedagogik ahamiyatini yoritadi.

Uning tadqiqotlarida she‘riyat masalalari markaziy o‘rin tutadi, u poetik shakllar, mavzular, til va uslub xususiyatlarini chuqur tahlil qilgan. Sharafiddinov she‘riyatni nafaqat badiiy vosita sifatida, balki uning ma‘naviy, estetik va pedagogik qirralarini ochib beruvchi ilmiy fenomen sifatida o‘rganadi. Olimning ishlari milliy adabiyot an‘analari bilan zamonaviy yondashuvlarni uyg‘unlashtirishga qaratilgan bo‘lib, she‘riyatning tarixiy rivojlanishi, janrlar va poetik obrazlarning shakllanishi haqida muhim ma‘lumotlar beradi. Sharafiddinov she‘riyatni ijtimoiy va madaniy kontekstda ham tahlil qilib, uning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyatini yoritadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Ustozlar uchun pedagoglar.org84-son 3–to‘plam Noyabr-2025Sahifa: 1221.Sharafiddinov, O.O‘zbek she‘riyatida insoniy qadriyatlar.Toshkent: Adabiyot va San‘at, 2021. (Shoirning inson ruhiyati va qadriyatlarini badiiy va nazariy tahlil qilish bo‘yicha izlanishlar.)

2.Nematova, S.Ozod Sharafiddinov ijodida she‘riyat va estetik qadriyatlar.Samarqand: SamDU Nashriyoti, 2022.(Sharafiddinovning badiiy tasvir vositalari va estetik yondashuvini chuqur o‘rganish.)

3.Ismoilov, T.She‘riyat va milliy qadriyatlar: Sharafiddinov merosi.Buxoro: BuxDU Nashriyoti, 2023. (Milliy ruh, vatanparvarlik va insoniy qadriyatlar yo‘nalishida she‘riyat tahlili.)

4.Qo‘chqorov, A.Tabiat lirasi va zamonaviy o‘zbek she‘riyatida Sharafiddinov roli.Toshkent: Innovatsion Ta‘lim Nashriyoti, 2023